

EKSTREMNI SPORTOVI

Na neki način ovaj prilog se referira na moj napis "Nerado ide EU-ovisnik u vojnike" (za one koji ga nisu imali prilike pročitati – parafraza srbijanske uzrečice "Rado ide Srbin u vojnike"), objavljen također u "CAJTUNGu", koji se bavi ukidanjem obveznog vojnog roka u zemljama EU i stvaranjem plaćeničke vojske NATO-pakta, pod "vrhovnom komandom" SAD. Na pitanje poput onog koje je pred 5-6 godina postavio kolumnist milanskog tjednika "Libero", a koje otprilike glasi "kakvog smisla ima postojanje NATO-pakta nakon što je raspušten Varšavski pakt", američki gospodari svijeta spremno potežu neorasistički tezu kako je vojni pakt nužan zbog "borbe protiv terorizma". Rasističku zato jer se termin "terorizam" (vidjeti pod "Terorizam.") rabi isključivo za (samo)ubilačke napade islamskih fundamentalista, a svi znamo da u većini američkih (a sve više i europskih) gradova ima više nasilja i ubojstava nego, recimo, u Bagdadu ili Kabulu.

Kakve veze sve to ima s "ekstremnim sportovima" – upitat će se netko. Iako se zaključak koji slijedi više odnosi na onaj dio Europe koji se u Jugoslaviji nazivao "zapadnim zemljama", ono što je nekad bilo poznato pod terminom "odsluženje vojnog roka" i u bivšoj je državi pripremalo mladiće (uz neizbježnu dozu političke indoktrinacije) za psihičko i fizičko suočavanje s možda najosjetljivijim periodom njihova života, za razvijanje drugarstva i prihvaćanje drugoga. Iz vojske bilo koje europske države nitko se nije vraćao kući kao veći nacinalist, komunist ili kriminalac nego što je prije bio, a da je služenje vojske ipak pozitivno utjecalo na formiranje ličnosti mladih ljudi dokazuje i nepobitna činjenica da naše generacije (rođene 30-ih, 40-ih, možda i 50-ih godina) niti su bile sudionicima niti su i u najgorim snovima mogle zamisliti upravo stravičnu eskalaciju nasilja – posebno maloljetničkog – kakvoj smo danas svjedoci. (Ali, što bi zapadnoj demokraciji smetalo maloljetničko nasilje – ono što ne dovodi do pada dionica na burzama njihovih i naših gospodara njih jednostavno ne zanima!)

Što, konačno, pokazuje današnja popularnost "ekstremnih sportova"? Gubeći kroz odgoj i iskustvo stečenu moralnu supstancu, koja je određivala stupanj njegove ljudskosti, današnji čovjek, obilježen onim Tirnanićevim "uništenjem duha", traži odušak u "mehaničkim" adrenalinskim uzbuđenjima (u današnjim filmskim krimićima i špijunskim filmovima osim njih gotovo ničega i nema!), jer je izgubio autohtoni ljudski sadržaj koji bi ih učinio suvišnim. Pojmovi kao što su dužnost i obveza uglavnom su se održali – i to u EKSTREMNO degeneriranom obliku – još samo na tržištu kapitala, a klonirani čovjek postmodernoga doba izlaz nalazi samo u ekstremima svakojake vrste, budući da je uravnoteženu sredinu odavno izgubio!

"EMBAHADE"

Iako pojam "Embahade" dolazi, po strogo abecednom rasporedu, ispred pojma "Emocionalna kuga", stavljamo ga iza njega, jer je, kako ćemo vidjeti, upravo on danas jedan od najbitnijih čimbenika moralne boleštine o kojoj govori Tirnanić. Prije svega, što zapravo znači taj pojam? Iako sam od slavnog srpskog prozaika Miloša Crnjanskog (stjecajem okolnosti, Srbija upravo slavi 120-u obljetnicu njegovog rođenja – u studenom prošle godine) pročitao "Roman o Londonu" i dvotomni roman "Seobe", znao sam da je svoja diplomatska iskustva, većinom u svojstvu veleposlanika, opisao u knjizi "Embahade" (izvorni španjolski izraz za ambasadu je "embajada"). Internetski podaci (uglavnom na srpskom jeziku) svode temu knjige uglavnom na ove dvije rečenice: "'Embahade' obuhvataju vreme od 1928 do 1945, kada je Crnjanski bio u poslanstvima u Berlinu, Rimu i Londonu. Veliki pisac svedoči o burnim događajima koji su doveli do sloma Evrope, usponu fašizma, o pokušajima naše diplomatije" (za vrijeme kraljevine Jugoslavije) "da balansira između dve strane".

Neposredan povod za naknadno uvrštavanje ovoga pojma u "Priloge..." dala mi je šokantno sramotna vijest da su na odluku vlade Srbije da, iz opravdano sigurnosnih razloga, zabrani održavanje sakrosantne Gay Pride parade u Beogradu, prigovor postavili veleposlanici/-e 14 europskih zemalja (kako ste pogodili da je među njima bio i hrvatski ambasador?!). Ovaj sveukupni otužni cirkus srbijanski "prvosveštenik" Irinej duhovito je komentirao poznatom uzrečicom – "čega se pametan stidi, time se budala ponosi"!

Budući da nas ovaj povod dovodi u područje diplomacije, zapitajmo se što zapravo znači taj pojam – posebno danas? Svatko od nas mogao bi manje ili više suvislo definirati taj pojam. Upravo zato nećemo iz drugog sveska Krležine ELZ (1959) citirati uvodnu definiciju pojma "diplomacija", već onaj dio koji na zapanjujući način korespondira s problemom kojim se u "Prilozima..." bavimo. Dakle, "Diplomati po karijeri često su samo figuranti, dok stvarne poteze

vrše poslovni ljudi krupnog kapitala, predstavnici financijskog kapitala, spekulanti međunarodnih razmjera. Presudne transakcije, pregovori i sporazumi vrše se iza kulisa, a štampa" (kod nas je važno reći "tisak", pa ga onda možeš srozati na najnižu moguću razinu kvalitete) "znatnim dijelom u rukama monopolističkih organizacija, trustova i kartela, maskira motive diplomatske djelatnosti frazama o 'samoobrani', 'nesebičnoj zaštiti slabijih', 'zaštiti civilizacije' i t.d., kanalizirajući javno mnijenje u smjeru određene imperijalističke politike..."

Ako ste pažljivo pročitali prvu rečenicu citata, lako ćete zaključiti da se čitavi ovi "Prilozi..." bave istom problematikom kao i ona (s tim da se potezi "vuku", a ne "vrše"). Upravo zato potpisnika ovih redova najviše intrigiraju pojmovi koje je autor teksta istakao navodnicima. Prvi pojam, "samoobrana", pomalo neočekivan u ovakvom kontekstu, u našem je jeziku semantički vrlo sličan pojmu "samoobmana", što gotovo neizbježno daje povoda za ironične kontacije. Naime, što je drugo ova beskrajna financijska kriza, koju su ciljano izazvali "predstavnici financijskog kapitala" i "spekulanti međunarodnih razmjera", ako ne samoobmana međunarodnih razmjera, koju su "poslovni ljudi krupnog kapitala" iz "monopolističkih organizacija" nametnuli, posredstvom svoje vjerne sluškinje EU, osiromašenim i sludenim podanicima. Što se tiče "nesebične zaštite slabijih", što god li to pred pola stoljeća značilo, danas se to svelo na famoznu mantru "pravo na različitost" kućnih ljubimaca sekularnog fundamentalizma – dok je "pravo na različitost" masovno otpuštenih radnika valjda to da crkavaju od gladi. Konačno, frazu "zaštita civilizacije" ne treba posebno komentirati – pitanje svih pitanja je, naime, tko će ISTINSKU civilizaciju i ISTINSKU demokraciju zaštititi od onih koji oboje sustavno uništavaju i čiji neorasistički duh, sveden danas na apriorni antiislamizam, brani "zapadne vrijednosti" (koje su upravo takvi "demokrati" pogazili) od zloduha paušalno shvaćenog "terorizma".

Vratimo se početku ovoga priloga. Ako se današnjim europskim diplomatskim predstavnicima u stranim zemljama diplomatski status sveo na to da ozareno jašu na čelu trijumfalnih povorki njihovih privilegiranih štićenika, dok istovremeno kao "pored turskoga groblja" prolaze pored kolona ojađenih otpuštenih radnika, onda su upravo oni u ovoj septičkoj jami razularene zapadne demokrate embahade možda postale njezin najsmrdljiviji dio!

"ÉPATEZ LE BON BOURGEOIS!"

Ovaj izraz je nedvojbeno nastao u doba Prosvjetiteljstva (na Internetu nisam uspio pronaći tko ga je prvi upotrijebio), a u tek nešto slobodnijem prijevodu na hrvatski znači "Šokirajte pristojnoga građanina". Libertinski francuski svjetonazor, inspiriran krvoločnim jednomiljem Francuske revolucije, preuzeo ga je kao svoj omiljeni slogan, dok mu je svjetonazorno i umjetnički precijenjeni francuski nadrealizam, iako je bio prije svega provokativni književni pokret, dodao dimenziju agresivnog nihilizma. Zanimljivo je da je jugoslavenski komunizam bio

jedan od rijetkih revolucionarnih pokreta koji nije apriori demonizirao pojam le bon bourgeois – ukoliko se, naime, "pristojan građanin" nije percipirao kao pobornik desne ideologije i protivnik socijalizma, on je mogao, poput Voltaireova Candidea iz istoimenog romana, mirno cultiver son jardin (tj. "obrađivati svoj vrt") i spokojno se smjestiti pod treći pojam iz one poznate partijske sintagme "radnici, seljaci i poštena inteligencija".

Budući da smo još unutar slova E ovog abecedarija, zanimljivo je da Tirnanića za njegovu proročansku ideju da je europsko društvo sredinom 70-ih godina obilježeno "emocionalnom kugom" nije inspirirao samo kontraverzni seksolog Reich kao autor te sintagme, već i dva francuska filma, od kojih je jedan, "Veliko žderanje" (La Grande Bouffe), režirao Talijan Mario Ferrari (tada kultni redatelj, upravo zbog épatez le bon bourgeois sindroma), a drugi, "Prirodna veličina" (La Grandeur Naturelle - o frustriranom homme moyen sensuel, koji vodi ljubav s konfekcijskom lutkom koju je kupio), španjolski redatelj Luis Berlanga. Analizirajući, dakle, sindrom "emocionalne kuge" u navedenim filmovima, Tirnanić dolazi do ubitačnog zaključka kako svjetonazor takvih "kulturnjaka" (iz prvog dijela rečenice jasno je da on tu uključuje i tzv. "konceptualne umjetnike") "direktno služi daljem uništenju, bilo da se, kao kod 'bodi arta" (body art je gadarija koju smo u ovom "rječniku" gotovo slučajno preskočili – inače, vodeća europska vestalka te perverzije je izvjesna Marina Abramović) "radi se o tranžiranju polnog organa žiletom, bilo da je, kao u navedenim filmovima, samo delo povod za kolektivni ritual, u kome svi zajedno, autori, junaci i publika ... ispisuju antologijske stranice poniženja, gotovo nezamislive za one koji su sačuvali još nešto duševnoga zdravlja..."

Upravo je duševno zdravlje – pojedinca, nacije, a u konačnici i čitave zapadne civilizacije (koja svoje otrov/a/ne pipke sve više pruža i prema drugim dijelovima svijeta) – bilo i ostalo najveća žrtva ovoga tsunamija beščašća i ideologizirane perverzije. Zaboravimo na trenutak p class="naslov"e ionako samo zadržim filmofilima poznatih dvaju francuskih filmovima, i zamijenimo ih p class="naslov"ima "Fine mrtve djevojke", "Ljudožder vegeterijanac" ili "Svećenikova djeca", ispodprosječnih hrvatskih filmova, kojima je jedinomna provokativnost jedini adut, neizbježno ćemo doći do zaključka do kojih je došao Tirnanić pred gotovo 40 godina, kad se epidemija ovog specifičnog oblika kuge tek počela širiti. Zadržimo se na Brešanovom filmu – što se to u psihi prosječnog hrvatskoga čovjeka toliko promijenilo, i to posebno nakon uspostave države u kojoj se hrvatskom rukom u hrvatska prsa busa 90-ak posto katolika, da je dovoljno da se film zove "Svećenikova djeca" i da u njemu Božji namjesnik buši kondome, pa da se – prvi put nakon 30,40 godina – pred kino-blagajnama stvaraju metrima dugački redovi za ulaznicu, kakve su u nekim "mračnim vremenima" izazivale kultne melodrame kao što su "Zameo ih vjetar" i "Imitacija života", ili trendovski vesterni poput "Sedmorice veličanstvenih".

Taj moralni pad nije, naravno, znakovit samo za Hrvatsku. Tako u milanskom dnevniku "Il Giornale" od 4. rujna, Maurizio Caverzan, dopisnik s jubilarne Mostre u Veneciji, govoreći o

filmovima "Moebius" južnokorejskog režisera Kim Ki-duka (ovo je dokaz o onim "otrovnim pipcima" koje smo malo ranije spomenuli) i "Ispod kože" (Under the Skin) američkoga debitanta Jonathana Glasera (ali referirajući se i na još neke filmove slične vrste), već u p class="naslov"u ironično primjećuje kako publika "ni samo ne zna bi li se, gledajući ih, smijala ili plakala" (smijala zbog psihotičnog nametanja svjetonazornog jednoulja, a plakala zbog nepodnošljive količine i intenziteta moralnog jada koji ti filmovi posreduju), da bi u podp class="naslov"u rekao kako se "Ki-dukovo moralno škopljenje publike i Glaserove erotske nebuloze" u konačnici svode na histeričnu egzaltaciju „stručnjaka“ (tj. postmodernih filmskih kritičara tipa Dragana Rubeše ili Alda Paquole) "i spontane dosade koju ti filmovi izazivaju kod publike".

Sličnih primjera ima bezbroj, posebno u modernom "granginjolskom" (vidjeti pod Grand Guignol") teatru, koji je umni "Tolja" Kudrjavcev nazvao "civilizacijskim prekršajem". Vratimo se na kraju p class="naslov"u ovog priloga samom p class="naslov"u da bismo zaključili kako je sindrom "épatez le bon bourgeois" desetljećima figurirao kao osnovni sadržaj pervertirane postmoderne civilizacije i "permisivnog društva" (vidjeti pod PD) kao cjeline, da bi negdje početkom ovoga desetljeća postao njegov JEDINI sadržaj. Nu, što's (ovaj sam izraz upamtio iz sovjetskih filmova) – "svaka budala ima svoje zadovoljstvo", rekao je pred 20-ak godina Mišo Kovač, u jednoj od rijetkih prilika kad mu je publika zviždala.

ESTABLISHMENT

Ono što je počelo u Parizu studentskim nemirima 1968. godine, a proširilo se i na "studentariju" ostalih europskih zemalja (u manjoj mjeri i u Jugoslaviji, ali ne i u zemljama Varšavskog pakta), a nastavilo se uličnim zločinima anarhoterorističkih skupina, od kojih su najzloglasnije bile "Crvene brigade (Brigate rosse) u Italiji i RAF u Njemačkoj (u nešto manjoj mjeri i Action directe u Francuskoj), u kojima je iz gotovo iracionalnih poriva pobijeno nekoliko političara (najpoznatiji je bio Aldo Moro), sudaca i poduzetnika, čelnici tih političkih kriminalaca i njihovi ideolozi, najčešće drogirani fakultetski profesori kvaziljevičarskih stavova, nazivali su "borbom protiv Establishmenta". Prije nego što definiramo pojam Establishment, nužno je reći kako su pripadnici tih nasilnih skupina potjecali gotovo mahom iz bogatih obitelji, te kako je i njima, baš kao i današnjim EU-ovisnicima (sic!), problem nezaposlenosti i siromaštvo radničkog i seoskog stanovništva (tada ipak mnogo manje nego danas) bilo "zadnja rupa na svirali". Tako ih je poznati talijanski književnik i filmski redatelj P. P. Pasolini, inače deklarirani homoseksualac (pred 40-ak godina ubio ga je stariji maloljetnik, koji se branio da ga je PPP silom htjeo natjerati na seks), koji je talijanske anarhoteroriste posprdo nazivao "razmaženim tatinim i maminim sinovima i kćerima" (o drogiranju da i ne govorimo) branio i spočitavao vlastima što gnjevu takve bagre izlažu slabo plaćene policajce, "sinove siromašnih radnika".

Što je, dakle, Establishment? Wikipedia ga definira ovako: "Establishment je izraz koji se odnosi na vidljivu dominantnu grupu ili elitu, koja obnaša ili kontrolira vlast u nekoj državi ili organizaciji. Definicija podrazumijeva zatvorenu društvenu skupinu, koja sama bira članove koji je sačinjavaju (za razliku od selekcije nasljedstvom, zaslugama ili izbornim pravom). Ovaj termin može se koristiti i za određene moćne elitne strukture u posebnim institucijama..." Wikipedia pripisuje nastanak ovog pojma novinaru londonskog "Spectatora" Henryju Failieu, koji ju je u rujnu 1955. navodno prvi definirao ovim riječima: "Pod pojmom Establishment ne mislim toliko na centre službene moći, iako i oni jesu dio toga, već na čitavu matricu političkih i socijalnih odnosa, pomoću koje se obnaša vlast i održava moć..." Isti izvor još nadodaje da je taj pojam, ali u drukčijem kontekstu, još u 19-om stoljeću uporabio poznati američki književnik Ralph Waldo Emerson (1803-1882).

Budući da je osnovni cilj mržnje i iz nje proizišlih napada anarhoterorista bio zapadnoeuropski liberalno-kapitalistički ustroj, razvidno je da je političko ishodište tog pokreta bila ljevica – drugim riječima, komunizam. Kultni uzor tog pokreta bila je romantizirana figura "Che" Guevare, a idejni začetnici bili su, uglavnom francuski "salonski ljevičari" poput Jean-Paula Sartrea. Zanimljivo je da je taj tip ljevičara možda najbolje definirao poznati američki filmski redatelj Sam Peckinpah ("Divlja horda"), koji je za njih rekao da su to politikanti koji se "poput pàsa valjaju po svom verbalnom proljevu, nazivajući to svrhom i potrebom, identitetom i samosvojnošću".

A što je od tog pokreta (koji je – da ne zaboravimo – naveliko koketirao i s maoizmom, iako se i tada znalo da je Mao Ce Tung, zbog čijih je suludih političkih poteza u Kini za samo nekoliko godina od gladi (a manjim dijelom, naravno, i od opresije) umrlo oko 45.000 ljudi (!), što toga luđaka čini vjerojatno najgorim političkim zločincem) ostalo danas, kada bi možda bilo čak i nužno na sramotno izrabljivačku i nehumanu politiku Euro-establishmenta uzvratiti po načelu "na ljutu ranu ljuta trava"? Pođimo od H. Fischera, kojega "Der Spiegel" jednom prilikom prikazuje na slici kako se tih godina neštedimice tukao s policajcima, da bi se kasnije ne samo smirio, već i postao ministar u Kohlovoj vladi, a politički kapacitet mu je, po svemu sudeći, bio takav da ga je poznati tjednik "Stern" na p class="naslov"noj stranici počastio pitanjem "Gosp. Fisher, jeste li vi sposobni da se bavite politikom?" Jedan od najratobornijih gurua njemačkog "pokreta protiv Establishmenta", Rudi Dutschke, danas se gotovo potpuno pasivizirao, dok je podjednako karizmatični Daniel Cohn-Bendit danas potpuno politički "pripitomljen" kao predstavnik francuske "stranke zelenih" u EU. Dakle, nekad nepomirljivi bojovnici protiv Establishmenta danas su postali krotki dužnosnici tog istog Establishmenta.

Upravo je primjer Cohn-Bendita najznakovitiji za kontekst kojim se bavimo, a koji će upravo maestralno artikulirati Jure Vujić u "Vijencu" od 11. srpnja. Naime, u čak dva ovogodišnja broja "Spiegela" razmatra se doslovno gadljiva činjenica da su u izvjesnom časopisu kojem je Cohn-Bendit bio suizdavačem višekratno objavljivani članci, s odgovarajućim fotografijama, koji su otvoreno promicali pedofiliju (konkretnije, seks s djecom najčešće u dobi od pet do sedam

godina – što sve to, naravno, čini još gadljivijim). Jure Vujić ne ulazi u taj kontekst (možda mu je i nepoznat), ali na jedan fascinantno inteligentan način obrazuje širi kontekst tog problema ovim riječima: "Godina 1968. nije izrodila očekivane velike društvene i ekonomske promjene u smjeru većeg socijalizma ili pak utopijskog uvođenja maoističkog ili trockističkog modela u zapadnoeuropske demokracije. Međutim, očito je kako ova druga, permisivno-hedonistička struja, došla nakon 1968, koja se nije pomirila s tzv. tradicionalnim svjetonazorima istih društava, nastavlja, pod okriljem liberalne i tržišne demokracije, rastvarati iznutra strukture društva i njegove institucije. To je kulminiralo prisvajanjem društva zabave i poluga kulturne vlasti i medijske hegemonije. Nositelji sličnih 'subverzivnih lijevo-anarhoidnih ideja' u Hrvatskoj nisu imali dovoljno hrabrosti u 70-im godinama prošlog stoljeća istupati u javnosti sa svojim 'genderskim' prohtjevima ... jer su znali da tadašnji komunistički sustav, iako je bio protuvjerski i protutradicionalan, nije priznavao teške društvene devijantnosti poput homoseksualnosti... U Hrvatskoj je naslijeđe 1968. slično onome na Zapadu, s određenim razlikama zbog Domovinskog rata i tranzicijskog razdoblja. Međutim, razvidno je kako su se bivši marksisti generacije 1968. također reciklirali u organske intelektualce dominantno liberalnog sustava (...), te s ključnih mjesta medijskog, političkog i kulturnog života također provode 'politički korektne' (vidjeti pod Politival correctness) dogme, prema kojima u društvu nema mjesta za 'arhaična' nacionalna isticanja i heteroseksualni tradicionalni moral..."